

بولتن تخصصی

شماره ۱۱ / مهر ۱۴۰۲

اتاق نارنجی

O R A N G E R O O M

**جلوه‌های ویژه
در ایران، چیزی از
سینمای هالیوود
کم ندارد**

**گفت‌وگو با حسن پیلهور،
طراح جلوه‌های ویژه**

حسن پیلهور را باید در زمره یکی از بهترین طراحان جلوه‌های بصری سینمای ایران دانست. او در سال ۱۳۵۰ در مشهد متولد شد و از سال ۱۳۸۵ تاکنون در صنعت جلوه‌های بصری مشغول فعالیت بوده است. پیلهور ضمن آن که در تولید بسیاری از فیلم‌های سینمایی و مجموعه‌های تلویزیونی مشارکت داشته، شاگردان متعددی را نیز در این عرصه تربیت کرده است. در این شماره از بولتن اتاق نارنجی درباره این حرفه نسبتاً نوپا و البته رو به رشد در سینمای ایران با او گفت‌وگو کرده‌ایم.

جلوه‌های ویژه در ایران، چیزی از سینمای هالیوود کم ندارد

گفت‌وگو با حسن پيله‌ور،
طراح جلوه‌های ویژه

/ در توصیف این رشته، برخی از عبارات جلوه‌های ویژه بصری و تعدادی دیگر از عبارات "جلوه‌های ویژه تصویری" استفاده می‌کنند. کدام یک از این دو عبارت صحیح است؟

اصطلاح "جلوه‌های بصری"، عبارت صحیح این حرفه است و نباید از کلمه ویژه در آن استفاده کرد؛ زیرا این کلمه مربوط به اتفاقات و جلوه‌های عملیاتی سرصحنه فیلمبرداری است که به آن "جلوه‌های ویژه میدانی" گفته می‌شود. نام انگلیسی این صنعت Visual Effects یا VFX است.

/ اصولاً جلوه‌های بصری در سینما چیست؟

به طور کلی جلوه‌های بصری به حقه‌های سینمایی و ترفندهایی گفته می‌شود که تصورات خیالی کارگردان و نویسنده را به واقعیت تبدیل می‌کند. بگذارید مثالی برایتان بزنم. یکی از فیلم‌های پرطرفداری که اکثر ما عاشقش هستیم، سه‌گانه ارباب حلقه‌ها به کارگردانی پیتر جکسون است. این کارگردان خلاق نیوزیلندی، تنها به لطف گروه قدرتمند و حرفه‌ای جلوه‌های ویژه‌اش توانست تمام سکانس‌های جادویی و تخیلی‌ای که در فیلم دیده‌ایم را خلق کند. لازم به ذکر است که بهره‌برداری از چنین تیم حرفه‌ای و بی‌بدیلی، هزینه‌های بسیار هنگفتی را نیز در بر دارد.

/ VFX و CGI چه تفاوتی با یکدیگر دارند؟
CGI، مخفف عبارت Computer

Generated Imagery است و به تصاویری که تماماً دیجیتال بوده و از صفر تا صد، با رایانه ساخته و پرداخته می‌شوند گفته می‌شود. در حالی که در VFX، صحنه وجود دارد و تنها بخش‌هایی از آن با استفاده از رایانه دستخوش تغییر، ترکیب، حذف و افزودن می‌شود. به عبارت دیگر تصاویر VFX، تصاویری هستند که از ترکیب صحنه‌های رئال و عناصر دیجیتال اضافه شده به آن به وجود می‌آیند.

/ جلوه‌های ویژه بصری از چه زمان وارد سینما شد؟

تاریخچه پدید آمدن جلوه‌های ویژه بصری در حقیقت به اولین مورد استفاده از آن باز می‌گردد. جلوه‌های ویژه بصری برای اولین بار در سال ۱۸۵۷، یعنی حدود ۱۶۴ سال پیش پدید آمده است. البته لازم به ذکر است که بگویم بی‌تردید، جلوه‌های ویژه بصری در آن دوران، به قدری که امروزه به واسطه وجود رایانه‌ها و ابررایانه‌های قدرتمند پیشرفت کرده، قوی نبوده است. نخستین جلوه ویژه‌ای که در سینما مورد استفاده قرار گرفت، در ساخت فیلم ملکه اسکاتلند و صحنه قطع کردن سر مری به کار گرفته شد. برای ساخت این سکانس، سر یک عروسک را به جای سر

مری قطع کردند. ساخت این سکانس به این شیوه بود که کارگردان در زمان قطع کردن سر، صحنه را فریز کرده و سپس به جای بازیگر، عروسک قرار گرفت. با توسعه فناوری، این صنعت به شکل امروزی خود درآمد، که امکان ساخت بسیاری از موارد غیرواقعی به راحتی امکان‌پذیر است.

/ برخی به جلوه‌های ویژه خرده می‌گیرند که سینما را از حالت ناب و هنری خود خارج کرده است. پاسخ شما به این طیف از انتقادات چیست؟

درباره نظر عزیزانی که که به این حرفه خرده می‌گیرند که اصالت را از سینما گرفته، با احترام، به جای توضیح اجازه می‌خواهم مثالی بزنم. فرض کنید فیلمی تاریخی مربوط به ۲۰۰ سال پیش قرار است ساخته شود که در آن، علاوه بر ساختار شهری و بناهای آن دوران، نیاز به تعداد بسیاری از هنرور وجود دارد. آن‌ها می‌توانند در شهر رفت و آمد و زندگی کنند یا در یک نبرد، در برابر یکدیگر صف‌آرایی کرده و به مبارزه بپردازند. نخست آن که یک چنین لوکیشن کاملی در هیچ جای جهان وجود ندارد و ساخت آن نیز نیاز به زمان بسیار و بودجه عظیمی دارد که شاید با آن بشود ده‌ها فیلم فاخر ساخت. از طرف دیگر، هیچ‌گاه

این حرفه نیازمند هوش بصری، خلاقیت، عشق و علاقه است.

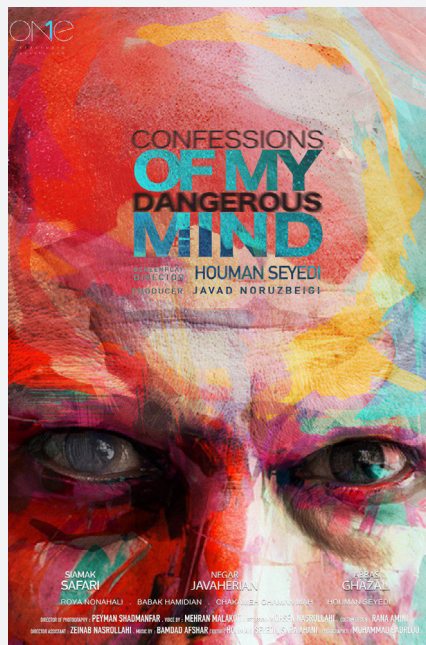
/ بازار کار این حرفه را چطور ارزیابی می‌کنید؟

درباره بازار کار این حرفه باید عرض کنم با توجه به این‌که این صنعت به تازگی و تنها چند سالی است که در کشورمان شروع به فعالیت کرده و از طرفی میل و انگیزه سازندگان فیلم به سمت این حرفه روز به روز بیشتر می‌شود و همچنین با توجه به پیچیدگی و ظرایف این رشته، قطعاً می‌تواند درآمد خوبی برای فعالان آن در پی داشته باشد. البته که شرایط کلی حاکم بر اقتصاد کشور و تاثیر آن روی همه مشاغل را نباید از یاد برد.

/ برای ورود به این حرفه چه باید کرد و اصولاً به چه مهارت‌ها و استعدادهایی نیاز است؟

عزیزان، برای ورود به این حرفه، ابتدا باید خود را محک زده و اگر ذاتاً اهل همت، پشتکار و صبوری بسیار هستند اقدام کنند. در مرحله بعد، باید به تحقیق فراوان درباره این شغل و میزان عشق و علاقه‌ای که به آن دارند بپردازند. این موضوع، می‌تواند راهنمای خوبی برای ادامه باشد و در انتها، این حرفه نیازمند هوش بصری، خلاقیت، عشق و علاقه است. مبانی جهان جلوه‌های بصری پیش‌نیاز ورود به این حرفه است.

افزوده می‌شود. نتیجه این رویکرد را می‌توان در آثار سینمایی سال‌های اخیر به روشنی مشاهده کرد. در مقایسه با سینمای آمریکا، شاید واژه عقب‌ماندگی برای سینمای کشورمان خیلی مناسب نباشد. نکته این‌جاست که از نظر نرم‌افزاری و همچنین تخصص، تقریباً چیزی کمتر از آن‌ها نداریم. اما در بخش سخت‌افزار - به ویژه در حوزه ادوات و ابزارهای خاصی که این صنعت در زمان فیلمبرداری نیاز دارد - دچار کمبود هستیم. مهمترین علت آن را باید در بخش مالی جستجو کرد. وقتی در سینمای هالیوود فیلمنامه‌ای تصویب و برای تولید آماده می‌شود، تمام تمرکز سازندگان و سرمایه‌گذاران به یک تولید با بالاترین کیفیت معطوف می‌شود؛ اما در کشور ما، با توجه به وضعیت اقتصادی موجود، ساخت فیلم همواره با مشکلات متعددی همراه بوده است. با وجود چنین شرایطی، تصور خروجی با کیفیت همتراز فیلم‌های هالیوود تصور به جایی نیست. مثالی در سینمای ایران عنوان می‌شود که موارد یاد شده را به شکلی ساده و روان بیان می‌کند: "در سینمای هالیوود با توجه به فیلم، بودجه در نظر گرفته می‌شود؛ اما در سینمای ایران، بر اساس بودجه موجود، فیلمی ساخته می‌شود."

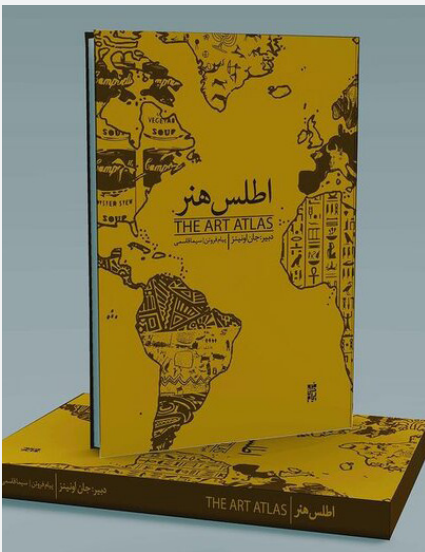

نمی‌توان هزاران هنرور برای ایفای نقش را در یک‌جا جمع کرد - که اگر به فرض محال هم بشود - ساماندهی افراد، اعم از اسکان، پذیرایی و پوشاندن لباس بر تن یک‌یک آن‌ها، یک صبح تا شب زمان خواهد برد و عملاً امکان‌پذیر نیست. همچنین در مواردی نظیر انفجار، برخورد گلوله، ریزش آوار، سیل، زلزله و سایر مواردی که می‌تواند برای عوامل خطر جانی به همراه داشته باشد، بهترین شیوه استفاده از جلوه‌های بصری است. بدین ترتیب، قطعاً نمی‌توان ریسک این خطرات بالقوه را پذیرفت و آن‌ها را به صورت فیزیکی و سرصحنه انجام داد.

در تمام موارد یاد شده، تکنیک‌های جلوه‌های بصری می‌تواند جایگزین خوبی برای رویداد اصلی باشد. از ساخت یک شهر یا گسترش آن به صورت دیجیتال، تا تکثیر فراوان جمعیت بدون محدودیت و همچنین اعمال مواردی مانند شلیک، خون‌پاشی، آتش، انفجار، سیل، زلزله، باران و... همه و همه به راحتی در این صنعت قابل انجام و البته باور است.

/ جایگاه این حرفه در ایران و جهان چگونه است؟

رشد سریع و تحول چشمگیر این صنعت در سینمای جهان باعث شده، تقریباً هیچ فیلمی در دنیا تولید نشود که از جلوه‌های بصری بی‌بهره باشد. به همین دلیل، امروزه این حرفه تبدیل به یکی از ارکان ساخت فیلم در سینما شده است؛ به طوری که از بدو خلق فیلمنامه و در زمان نگارش آن، به شکل جدی به این موضوع، فکر می‌شود و با توجه به شرایط و امکانات این عرصه، فیلمنامه نوشته می‌شود. قطعاً کشور ما هم از این موضوع مستثنی نبوده و با این‌که روند کندتری نسبت به سینمای جهان دارد، اما روز به روز بر آگاهی کارگردانان و نویسندگان آثار سینمایی و تلویزیونی

Carwan
Dourandich

*[Graphic Designer]

Instagram:
@Carvvan

LinkedIn:
/Carvvan

مدیر بولتن: پیام فروتن
طراح هنری: کاروان دوراندیش
حامی مالی: میلاد قلیچ

ORANGE ROOM

کلیه حقوق معنوی بولتن متعلق به پیام فروتن بوده و هرگونه کپی برداری و استفاده از مطالب آن منوط به کسب اجازه کتبی از وی می باشد.

هم نامزد می دانید لطفا شکسته نفسی نکنید.

در بحث بهترین آثار سینمایی ایرانی در زمینه جلوه های بصری، اگر معیار تنها دریافت جایزه باشد که تکلیف مشخص است و با یک سرچ ساده همه اطلاعات و اسامی مشخص می شود. اما از نظر بنده فیلم های محمد (ص)، رستاخیز، سرخ پوست، یتیم خانه ایران، کربلا جغرافیای یک تاریخ و مسخره باز قابل توجه بوده و در زمره فیلم های سخت و پرپلان از نظر جلوه های محسوب می شوند.

/ توصیه شما به جوانانی که می خواهند وارد این حرفه شوند چیست؟

توصیه من به عزیزان جوانی که قصد ورود به این حرفه را دارند این است که قبل از ورود چند مسئله را مدنظر داشته باشند. اول این که این رشته نیاز به خلاقیت و هوش بصری بالایی دارد و اگر صرفا به جنبه مالی قضیه نگاه کنیم و علاقه ای در کار نباشد، عملا موفقیتی در کار نخواهد بود. دوم این که صبوری، یادگیری و استمرار از شاخص های این حوزه بوده و کسب تجربه که بسیار حائز اهمیت است در گرو همین صبوری خواهد بود. سوم این که برای ورود حرفه ای به این حوزه، در کنار آموزش نیاز به همپا شدن با یک گروه در یک یا چند اثر حرفه ای و انجام کار از پایین ترین رده و انجام آزمون خطا و به تدریج و پلکانی رسیدن به درجات بالاتر از کار است.

/ یک طراح جلوه های بصری به چه نرم افزارهایی نیاز دارد؟

نرم افزارهای متعددی در این حرفه وجود دارند که با توجه به نوع کار در هر پلان یا سکانس، از آن ها استفاده می شود. گاه برای به سرانجام رسیدن یک پلان، از چند نرم افزار استفاده می شود. نام برخی از این نرم افزارها عبارت است از: افترافکت، نوک، موکا، تری دی مکس، مایا و فتوشاپ.

/ اگر کسی بخواهد وارد این حرفه شود از نظر مالی (تجهیزات) در این زمان، چقدر باید هزینه کند؟

برای ورود به این صنعت، غیر از دانش نرم افزاری که مهم ترین بخش آن است، نیاز به یک سیستم نسبتا خوب و سرحال داریم که با توجه به موقعیت اقتصادی فعلی، حداقل هزینه جمع آوری آن حدود ۵۰ میلیون تومان می شود که البته هرچه این رقم بالاتر برود قطعا سرعت پردازش کار بالاتر، روان تر و لذت بخش تر خواهد شد و در زمان رندر (خروجی نهایی) صرفه جویی چشمگیری در زمان خواهد شد.

/ برترین جلوه های ویژه بصری تاریخ سینما را در کدام فیلم ها شاهد بوده اید؟

پارک ژوراسیک، مردان ایکس، جنگ ستارگان، ادیسه فضایی، بلید رانرو جاذبه.

/ برترین جلوه های ویژه سینمای ایران را کدام فیلم ها می دانید؟ اگر خودتان را